

Володимир АШАНІН

Харківська державна академія фізичної культури

Андрій ЛИТВИНЕНКО

Харківський національний університет радіоелектроніки

ПОБУДОВА ІНФОРМАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БОЙОВОМУ ХОРТИНГУ

***Анотація.** В статті розглянуто питання застосування сучасних інформаційних технологій для оптимізації тренувальної діяльності в українському національному виді спортивних єдиноборств – бойовому хортингу. Застосована междисциплінарна методологія комплексного дослідного підходу до побудови моделей спортивної підготовки.*

***Abstract.** The article considers the use of modern information technologies to optimize training activities in the Ukrainian national type of martial arts - combat horting. The interdisciplinary methodology of the complex research approach to construction of models of sports training is applied.*

***Ключові слова:** бойовий хортинг, моделювання, тренувальний процес, спортивний результат.*

***Keywords:** combathorting, modeling, trainingprocess, sportsresult.*

Вступ. В умовах зухвалої агресії, яка відбувається до України з боку сусідньої держави найбільш важливо спиратися в духовному національному опорі на патріотичні традиції української бойової культури. Незламна стійкість українського війська демонструє, що бойова культура України має великий виховний потенціал і в наші трагічні часи відчайдушної боротьби з агресором та стрімких змін у суспільстві повинна зайняти відповідне місце в педагогіці в усіх державних ланках освіти. Відродження зруйнованого війною та сталий і

впевнений розвиток незалежної Української держави потребує інтенсивного пошуку нових педагогічних підходів до формування фізично та духовно здорової молоді.

Потужний розвиток українського національного виду спорту – бойового хортингу, який відбувається протягом останніх років в нашій країні та у багатьох регіонах світу, зумовив підвищену увагу теоретиків спортивної діяльності та фахівців-практиків з єдиноборств до феномену української бойової культури[1; 3]. Гармонійне поєднання сталих методичних підходів до фізичного виховання молоді, притаманних традиційній українській бойовій культурі з новітніми педагогічними технологіями створює потужний механізм впливу на фізичний, інтелектуальний та духовний розвиток сучасної молоді[2]. Правила змагань з бойового хортингу, а також його кваліфікаційна система спрямовані виключно на природний винахід ефективної техніки самозахисту та спортивних і бойових прийомів єдиноборства, ініціатором та засновником якого виступив видатний спортсмен та організатор спорту – Е.А. Єрбоменко. Країнами, у яких найбільш динамічно розвивається у якості спорту, бойовий хортинг є: Україна, Туреччина, Словаччина, Італія, Великобританія, Румунія, Франція, Німеччина, Іран, Вірменія, Азербайджан, Іспанія, Польща, Сполучені Штати Америки [1; 3; 4].

В умовах зростаючого спортивного майстерства хортингістів та спортивної конкуренції все більш актуальними є питання вдосконалення різних компонентів тренувального процесу на основі даних о ключових параметрах змагальної діяльності. В останні десятиріччя в світі відбувається динамічний розвиток інформаційних технологій, який надає змогу спортивній науці для пошуку нових підходів до оптимізації системи підготовки спортсменів різного кваліфікаційного рівня[5; 6]. На нашу думку, одним з перспективних наукових підходів до вирішення означеної проблематики, є застосування синергетичної методології дослідження структури та еволюції складних, відкритих, ієрархічно

впорядкованих, нелінійних систем. Оскільки самі спортсмени, їх конфліктна взаємодія в ході змагального поєдинку та сама система спортивної підготовки підпадають під категорію синергетичних систем, а також неможливість, а ряді випадків і відсутність необхідності в обробці всього масиву інформації зумовило застосування в нашому дослідженні методу інформаційного моделювання змагального процесу спортсменів-хортингістів.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження ставилося встановлення окремих показників ефективності змагальної діяльності в бойовому хортингу. **Завданнями дослідження** були: 1 – визначення ефективності ударних дій; 2 – отримання даних оцінювання ударних дій суддівськими бригадами за правилами змагань в бойовому хортингу.

Матеріал і методи дослідження. У дослідженні приймали участь спортсмени чоловічої статі віком 17-21 року (10 чоловік 1 спортивного розряду та 2 чоловіка рівня кандидата в майстри спорту України). Застосовувалися наступні методи дослідження: інформаційне моделювання, метод експертних оцінок, педагогічне спостереження, системний підхід, аналіз та синтез, співставлення та аналогія, методи математичної статистики, аналіз науково-методичної літератури. На чемпіонаті Харківської області 2021 року з бойового хортингу – українського національного виду спортивних єдиноборств, групою експертів складеною з кваліфікованих фахівців зі спортивних єдиноборств оцінювалися вибрані значущі компоненти змагальної діяльності, а саме ударні дії спортсменів за наступними критеріями: 1 – нанесені удари; 2 – удари які дійшли до цілі; 3 – удари які суттєво вплинули на хід та результат поєдинку; 4 – удари, які отримали оцінку суддів.

Результати дослідження та їх обговорення. Отримано наступні дані о застосуванні ударних дій учасників дослідження: попре значний розбіг індивідуальних показників, в середньому кожен учасник дослідження наносив за поєдинок 26 ударів. 69,6 % ударів точно влучили в зони дозволені для атаки

зони правилами змагань. З них 46 %, за результатами експертних оцінок, суттєво вплинули на хід та результат поєдинків. 4,6 % від точних ударів отримали оцінку суддів.

Згідно правил змагань з бойового хортингу судьями оцінюються лише потужні удари, які дійшли до цілі і привели до потрясіння суперника. Рішення виносяться колегіально – більшістю суддів, які обслуговують спортивний поєдинок. На нашу думку, що для ефективного дослідження техніки і тактики змагальних поєдинків потрібно розглядати більш широкий круг ударних дій, зокрема ті, які вирішували завдання маскуванню потужних ударів та підготовки для результативних борцівських дій. Результати дослідження представлені в груповій моделі змагальних поєдинків кваліфікованих спортсменів-хортингістів.

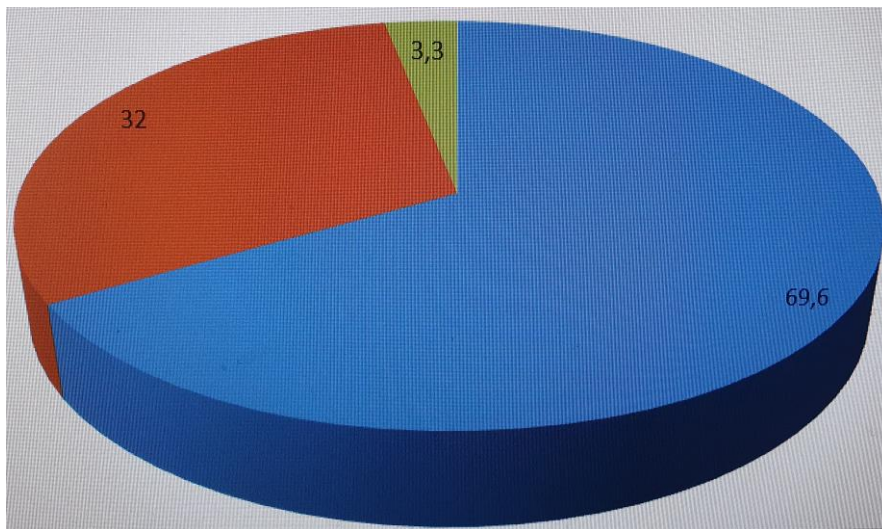

Рис. 1. Групова модель ефективності ударної техніки в змагальних поєдинках кваліфікованих спортсменів-хортингістів

Дискусія. Розробка ефективних моделей передбачає використання важливої для цілей дослідження інформації об об'єкті-оригіналі. Вважаємо за необхідне підкреслити, важливість, для результативної побудови моделі, відокремлення найбільш значущої - цінної інформації. В теорії спорту існує

декілька підходів для класифікації моделей [1; 2]. В сталій практиці застосування новітніх наукових підходів для дослідження системи спортивної підготовки в бойовому хортингу прийнято оперувати узагальнюючими, гуртовими та індивідуальними інформаційними моделями. Узагальнюючі моделі дають змогу відображати вибрані характеристики великої групи спортсменів. Гуртові моделі будуються на основі вивчення, конкретної сукупності спортсменів, які мають певну специфічну відмінність. Індивідуальні моделі будуються для окремих, як правило спортсменів високого кваліфікаційного рівня. Вибір, в цьому дослідженні, саме гуртових інформаційних моделей для визначення значущих характеристик (цінної інформації) змагальної діяльності в бойовому хортингу, зумовили структура, кваліфікаційний рівень спортсменів та ранг змагань в яких вони приймали участь.

Висновки.

1. Бойовий хортинг є сучасним єдиноборством сформованим на основі узагальнення досвіду підготовки воїнів в історичному минулому України. Українська бойова культура володіє великим педагогічним потенціалом та ефективними засобами фізичного та духовного виховання і повинна якомога ширше культивуватися в системі освіти та спорту України.

2. Отримані дані про ефективність ударних дій в змагальних поєдинках дають змогу зробити висновок про те, що система оцінювання бойових дій в бойовому хортингу має специфічні відмінності від деяких видів спортивних єдиноборств ударного та змішаного типів і суттєво впливає на використання змагального арсеналу хортингістів.

3. Для подальшого інтенсивного розвитку бойового хортингу в якості українського національного виду спорту потрібно в системі підготовки до змагань виходити на показники тренувальних навантажень наближені до відповідних показників в олімпійських видах спортивних єдиноборств.

Перспективи подальших досліджень. В подальших наукових розвідках нами планується дослідити кореляцію параметрів тренувальних загрузок кваліфікованих хортингістів у спеціально-підготовчому етапі підготовчого періоду з результатами показаними на головних змаганнях визначеного циклу спортивної підготовки.

Література.

1. Єрмоєнко Е.А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е.А. Єрмоєнко – К. : А.В. Поливода., 2014. – 1064 с.
2. Литвиненко А. М. Методика спортивної підготовки національного виду спорту – хортингу в фізичному вихованні студентів: навч. – метод. посібник / А. М. Литвиненко. – Харків: ХНУРЕ, 2021. – 104 с.
3. Литвиненко А.М. Співвідношення тренувальних засобів загальної та спеціальної спрямованості в річному циклі спортивної підготовки кваліфікованих єдиноборців в хортингу/А. М.Литвиненко А.М. //Теорія і методика хортингу : зб. Наукових праць. – К.: Палівода А.В. 2015. – Вип. 3. С. 205-210.
4. Литвиненко А. М. Фізичне виховання студентів на основі української бойової культури: навчальний посібник / А. М. Литвиненко. – Харків: ХНУРЕ, 2021. – 116 с.
5. Ashanin, V., Filenko, L., Pasko, V., Tserkovna, O., Filenko, I., Poltoratskaya, A., & Mulyk, K. (2018). «Implementation practices of the Rugby-5 into the physical education of schoolchildren 12-13 years old using information technology». *Journal of Physical Education and Sport*, 18(2), pp. 762-768.
6. Gubnytska, J., Lytvynenko, A., Analysis of information models of students physical readiness in higher educational establishments (2016). Материали 5-й Международной научно-технической конференции «Информационные системы и технологии», 12-17 сентября 2016 г. – Х.: НТМТ, 2016. С. 234-236.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Ашанін Володимир Семенович: *к.фіз.-мат.н., професор; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, Харків, 61058, Україна.*

Volodymyr Ashanin: *PhD (Physics-Mathematics), Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.*

ORCID.ORG/0000-0002-4705-9339

E-mail: ashaninvladimir47@gmail.com

М.т.: 0972704477

Литвиненко Андрій Миколайович: *к. фіз. вих., доцент; Харківський національний університет радіоелектроніки: пр. Науки 14, Харків 61166, Україна.*

AndriiMlytvynenko: *PhD (physical education and sport), Associate Professor; Ukraine. Kharkiv National University of Radio Electronics: Nauky Ave. 14, Kharkiv, 61166, Ukraine.*

orcid.org/0000-0002-2684-5162

E-mail: andrii.lytvynenko@nure.ua

М.т.: 0667826012